

**ДО 80-РІЧЧЯ АКАДЕМІКА НАН УКРАЇНИ
ЯРОСЛАВА МИХАЙЛОВИЧА ГРИГОРЕНКА**

12 жовтня 2007 року виповнюється вісімдесят років від дня народження відомого вченого-механіка академіка Національної академії наук України, Лауреата Державної премії України, головного наукового співробітника відділу обчислювальних методів Інституту механіки ім. С. П. Тимошенка НАН України, доктора технічних наук професора Ярослава Михайловича Григоренка.

Я. М. Григоренко народився в м. Києві і до війни закінчив 6 класів середньої школи № 20 м. Києва, а у травні 1942 р. був вивезений на примусові роботи до Німеччини. У січні 1945 р. утік і добровільно пішов в армію, де служив з березня 1945 р. по жовтень 1948 р. У 1948 р., після семирічної перерви, Я. М. Григоренко поступив до 9 класу вечірньої школи № 11 м. Києва, яку закінчив у 1950 р. із золотою медаллю. У тому ж році вступив на механіко-математичний факультет Київського державного університету ім. Т. Шевченка. Після закінчення університету в 1955 р. всю свою трудову діяльність він пов'язав з Інститутом механіки НАН України: з 1955р. по 1961 р. працював старшим інженером, провідним конструктором, молодшим науковим співробітником, а з 1961 р. – завідувачем відділу обчислювальних методів. З 2005 р. – головний науковий співробітник. З 1977 р. по 1987 р. працював заступником директора інституту з наукової роботи. З 1971 р. – професор Київського університету. В 1961 р. захистив кандидатську, а в 1970 р. – докторську дисертації, у 1973 р. йому присвоєно звання професора; в 1978 р. обраний членом-кореспондентом, а в 1992 р. – дійсним членом НАН України за спеціальністю «Механіка».

Своїми працями Я. М. Григоренко зробив істотний внесок у ряд розділів механіки деформівного твердого тіла. Ним розроблено основні положення теорії конічних оболонок змінної товщини при різних силових і температурних впливах та розвинено теорію анізотропних шаруватих оболонок із шарами змінної жорсткості. Для оболонок обертання довільного обрису на основі контину-

альної схеми він розробив підхід до чисельного розв'язування широкого класу задач про визначення напруженого стану при несиметричному навантаженні. Запропонований підхід за своєю ефективністю, стійкістю й точністю перевершує ряд інших методів, відомих у вітчизняній і закордонній літературі. Розв'язано широкий клас задач про напружений стан і коливання товстостінних неоднорідних анізотропних оболонок в уточненій і просторовій постановках. Отримано важливі результати з механіки гнучких оболонок у класичній та уточненій постановках; запропоновано підходи до розв'язування задач і проведено дослідження напруженого стану ізотропних і шаруватих ортотропних оболонок у докритичній і закритичній областях; розроблено підходи до розв'язування двовимірних нелінійних задач і досліджено поведінку оболонок під дією неосесиметричних силових і температурних навантажень. Я. М. Григоренком запропоновано методи для розв'язування диференціальних рівнянь у частинних похідних в задачах механіки на основі нетрадиційних підходів з використанням сплайн-функцій і дискретних рядів Фур'є. Крім того, він одержав важливі результати з біомеханіки в області стоматології. Розроблені Я. М. Григоренком і його учнями методи розрахунків мають велику універсальність, апробовані на практиці, впроваджені й широко використовуються при проектуванні й створенні раціональних конструкцій в енергомашинобудуванні й ракетно-космічній техніці.

Отримані Я. М. Григоренком наукові результати відповідають світовому рівню, включені до довідкових і навчальних посібників і монографій. Вони відомі широким колам фахівців у нашій країні й за кордоном, відображені в 26 монографіях і більш ніж 400 наукових статтях. Я. М. Григоренко створив наукову школу, у якій під його керівництвом проводиться велика робота з розвитку різних аспектів теорії та розробки методів розрахунку в області неоднорідних анізотропних оболонок і пружних тіл. Він підготував 7 докторів і 40 кандидатів наук, що працюють як в Україні, так і за її межами. Під його керівництвом упорядковано російсько-український та російсько-українсько-англійський словники з механіки.

Список основних монографій Я. М. Григоренка

1. Коваленко А. Д., Григоренко Я. М., Лобкова Н. А. Расчет конических оболочек линейно-переменной толщины. – Киев: Изд-во АН УССР, 1961. – 328 с.
2. Коваленко А. Д., Григоренко Я. М., Ильин Л. А. Теория тонких конических оболочек и ее приложение в машиностроении. – Киев: Изд-во АН УССР, 1963. – 288 с.
3. Kovalenko A. D., Grigorenko Y. M., Illin L. A., Polischuck T. I. The design of conical shells subjected to antisymmetric loadings. – National Aeronautics and Space Administration Technical Translation, 1969. – 497 p.
4. Григоренко Я. М. Изотропные и анизотропные слоистые оболочки вращения переменной жесткости. – Киев: Наук. думка, 1973. – 228 с.
5. Григоренко Я. М., Василенко А. Т., Беспалова Е. И. и др. Численное решение краевых задач статики ортотропных оболочек с переменными параметрами. – Киев: Наук. думка, 1975. – 183 с.
6. Григоренко Я. М., Василенко А. Т., Панкратова Н. Д. Расчет некруговых цилиндрических оболочек. – Киев: Наук. думка, 1977. – 104 с.
7. Григоренко Я. М., Китайгородский А. Б., Семенова В. В. и др. Расчет ортотропных слоистых оболочек вращения с переменными параметрами на ЕС ЭВМ. – Киев: Наук. думка, 1980. – 104 с.
8. Григоренко Я. М., Василенко А. Т. Теория оболочек переменной жесткости. – Киев: Наук. думка, 1981. – 544 с. – (Методы расчета оболочек: В 5 т. – Т. 4.)
9. Гузь А. Н., Григоренко Я. М., Бабич И. Ю. и др. Механика элементов конструкций. – Киев: Наук. думка, 1983. – 459 с. – (Механика композитных материалов и элементов конструкций: В 3 т. – Т. 2.)
10. Григоренко Я. М., Василенко А. Т., Панкратова Н. Д. Статика анизотропных толстостенных оболочек. – Киев: Вища шк., 1985. – 190 с.
11. Григоренко Я. М., Беспалова Е. И., Китайгородский А. Б., Шинкарь А. И. Свободные колебания элементов оболочечных конструкций. – Киев: Наук. думка, 1986. – 172 с.
12. Григоренко Я. М., Василенко А. Т., Голуб Г. П. Статика анизотропных оболочек с конечной сдвиговой жесткостью. – Киев: Наук. думка, 1987. – 216 с.

13. Григоренко Я. М., Крюков Н. Н. Численное решение задач статики гибких слоистых оболочек с переменными параметрами. – Киев: Наук. думка, 1988. – 261 с.
14. Григоренко Я. М., Василенко А. Т., Панкратова Н. Д. Задачи теории упругости неоднородных тел. – Киев: Наук. думка, 1991. – 216 с.
15. Григоренко Я. М., Василенко А. Т. Задачи статики анизотропных неоднородных оболочек. – Москва: Наука, 1992. – 336 с.
16. Григоренко Я. М., Мольченко Л. В. Основы теории пластин та оболонок. – Київ: Либідь, 1993. – 232 с.
17. Григоренко Я. М., Василенко А. Т., Емельянов И. Г. и др. Статика элементов конструкций. – Киев: «А.С.К.», 1999. – 379 с. – (Механика композитов: В 12 т. – Т. 8.)
18. Григоренко Я. М., Шевченко Ю. Н., Василенко А. Т. и др. Численные методы. – Киев: «А.С.К.», 2002. – 448 с. – (Механика композитов: В 12 т. – Т. 11.)
19. Григоренко Я. М., Влайков Г. Г., Григоренко А. Я. Численно-аналитическое решение задач механики оболочек на основе различных моделей. – Киев: Академ-периодика, 2006. – 472 с.

Я. М. Григоренко брав участь у багатьох міжнародних конференціях, симпозиумах і семінарах, які відбувалися в Токіо (Японія), Атланті, Блексбурзі (США), Афінах (Греція), Мюнхені, Берліні (Німеччина), Брюсселі (Бельгія), Ліверпулі (Англія), Відні (Австрія), Гданську, Кракові (Польща).

Внесок Я. М. Григоренка в механіку твердого деформівного тіла відзначений державними та академічними преміями. За цикл робіт із загальної теорії оболонок і дослідженню полів напружень в оболонках складної будови й форми Я. М. Григоренко в числі авторського колективу визнаний гідним Державної премії УРСР у галузі науки й техніки 1979 р.; він є автором четвертого тому багатотомної монографії «Методи розрахунку оболонок», відзначеної в 1986 р. Державною премією УРСР у галузі науки й техніки; йому присуджено в 1985 р. іменну премію АН України ім. М. К. Янгеля і в 1996 р. – іменну премію НАН України ім. А. Н. Динника.

Я. М. Григоренко проводить велику науково-організаційну роботу. Він є заступником академіка-секретаря відділення механіки НАН України, членом Національного комітету України й членом Російського національного комітету з теоретичної та прикладної механіки, членом Наукових рад НАН України із проблем «Механіка деформівного твердого тіла», «Підвищення надійності й довговічності машин і споруджень», «Наукові основи теплових машин», «Обчислювальна математика». Він член редколегії міжнародного наукового журналу «Прикладная механика», член редколегій інших журналів. Заслуги Я. М. Григоренка відзначено урядовими нагородами: орденом Трудового Червоного Прапора, вісьмома медалями й Почесною Грамотою Президії Верховної Ради УРСР.

Колектив Інституту прикладних проблем механіки і математики ім. Я. С. Підстригача НАН України щиро вітає Ярослава Михайловича з ювілеєм і бажає йому міцного здоров'я, благополуччя та успіхів у подальшій праці на благо науки та Української держави.

Я. Й. Бурак
Г. С. Кім
Р. М. Кушнір
Я. Г. Савула